

Pirmosios ir antrosios knygos veikėjai

Pirma parašytos kinų pavardės,
paskui vardai

Je Vendzie	Astrofizikė, kurios šeima nukentėjo per Kultūrinę revoliuciją; užmezgė ryšį su Trisoliario planeta, tai sužadino Trisoliario krizę.
Jang Dong Ding I	Fizikė; Je Vendzie duktė. Fizikas teoretikas; Jang Dong vaikas ir pirmas žmogus, palytėjęs Trisoliario zondą.
Džang Beihai	Azijos laivyno karininkas, per Pasaulio pabaigos mūšį užgrobęs „Natūralią atranką“ ir taip išsaugojęs žmonijai vilties kibirkštį tą tamsiausią valandą; turbūt vienas pirmųjų karininkų, supratusių kosminio karo taktiką ir strategiją.
Sai	Jungtinių Tautų generalinė sekretorė per Trisoliario krizę.
Manuelis Rei Diasas	Virtuozas; savigynai nuo Trisoliario pasiūlė milžiniškos vandenilinės bombos planą.
Luo Dzi	Virtuozas; sukūrė Tamsaus miško teoriją ir sugalvojo Tamsaus miško gynybinę strategiją.

Erų lentelė

Bendroji era	...–201X m. e.
Krizės era	201X–2208
Atgrasymo era	2208–2270
Poatgrasyminė era	2270–2272
Transliacijos era	2272–2332
Bunkerio era	2333–2400
Galaktikos era	2273–nežinoma
Juodosios srities era sistemoje DX3906	2687–18 906 416
Visatos 647 laiko juosta	18 906 416–...

„Praeitis už laiko ribų“
(įžangos ištrauka)

Turbūt tai reikėtų laikyti istorija, tačiau kadangi galiu pasikliauti tik savo atmintimi, istorinis tikslumas gana menkas.

Netgi neteisinga vadinti tai praeitimi, nes niekas iš to, apie ką kalbama šiuose puslapiuose, neįvyko praeityje, nevyksta dabar ir niekadės neįvyks ateityje.

Nenoriu užrašinėti smulkmenų. Tik bendrą karkasą – istorijai arba memuarams. Išlikusių smulkmenų ir taip gausu. Užkimštos plūduriuojančiuose buteliuose, jos galbūt pasieks naują Visatą ir ten išliks.

Taigi parašiau tik karkasą; ateis diena, kai galbūt pavyks jį užpildyti visomis smulkmenomis. Suprantama, toji užduotis bus ne mums – aš tik puoselėju viltį, kad tokia diena išauš.

Apgailestauju, kad tokios dienos nebuvo praeityje, nėra dabar ir niekadės nebus ateityje.

Aš pastumiu saulę vakarop, ir, šviesos kritimo kampui keičiantis, rasos lašai pasėliuose sutviska tarsi tūkstančiai atsivėrusių akyčių. Pritemdau saulę, kad sutemos ateitį kiek anksčiau; tada stebiu savo siluetą ties tolimu horizontu saulėlydžio fone.

Pamoju siluetui; siluetas mojuoja man. Žvelgdama į savo šešėlį, vėl jaučiuosi jauna.

Nuostabus metas, labai tinkamas prisiminimams.

I dalis

1453 m. e. m. gegužė. Burtininkės mirtis

Konstantinas XI stabtelėjo susikaupti, nustumė į šalį kaugę miesto gynybos žemėlapių, pasitaisė purpurinį apsiaustą ir ėmė laukti.

Jo laiko pojūtis buvo labai tikslus: drebėjimas prasidėjo lygiai tą akimirką, kaip jis spėjo, galingas smūgis, atrodė, ateina iš žemės gelmių. Virpantis sidabro sietynas ėmė tyliai žvangėti, dulkės, nugulusios Didžiuosius rūmus per tūkstantį metų, pakilo į orą, nupleveno į žvakių liepsną ir virto mažytėmis kibirkštimis.

Lygiai kas tris valandas – tiek laiko truko turkams užtaisyti vieną milžiniškų bombardų, kurias sukonstravo inžinierius Orbanas, – Konstantinopolio sienas daužė 500 kilogramų sveriantys akmenų sviediniai. Stipriausios pasaulyje sienos: pirmasis jas sumūrijo Teodosijus II dar penktame šimtmečiu, vėliau jos buvo be paliovos stiprinamos ir plečiamos, ir kaip tik todėl Bizantijos dvaras atsispyrė tokiai daugybei galingų priešų.

Tačiau dabar milžiniški akmenų sviediniai ardė sienas sulig kiekvienu smūgiu, tarytum jas būtų kramčiusi nematoma pabaisa. Imperatorius įsivaizdavo, kas ten vyksta: nuolaužoms dar nė nespėjus nukristi žemėn, daugybė kareivių ir civilių tarsi skruzdės sruvo prie įtvirtinimų žaizdos ir užtaisinėjo spragą kuo pakliuvo: kitų pastatų nuolaužomis, lininiais maišais su žemėmis, brangiais arabiškais kilimais... Jis net galėjo įsivaizduoti besileidžiančios saulės apšviestą dulkių debesį, lėtai tarsi aukso skraistė plaukiantį Konstantinopolio link.

Per penkias miesto apgulties savaites tie smūgiai kasdien nugriau-dėdavo septynis kartus, labai tiksliai, lyg kokio milžiniško laikrodžio dūžiai. Tai buvo kito pasaulio laikas ir ritmas, stabmeldžių laikas. Palyginti su tais dūžiais, kampe stovintis dvigalvio erelio formos va-rinis laikrodis, matuojantis krikščionišką laiką, skambėjo tarsi būtų silpnas ir paliegęs.

Virpesiai nuslopo. Po valandėlės imperatoriui Konstantinui pavy-ko susikaupti ir nukreipti mintis į tikrovę. Jis mostelėjo sargybiniui, kad yra pasiruošęs priimti laukiančiuosius už durų.

Sfrandzis, vienas artimiausių imperatoriaus patarėjų, įžengė lydi-mas lieknos, gležnos figūros.

– Tai Elena. – Sfrandzis pasitraukė, pristatydamas iš paskos ei-nančią moterį.

Imperatorius pažvelgė į ją. Kilmingos Konstantinopolio moterys mėgo rengtis puošniai, su įmantriais dekoratyviniais elementais, o prastuomenė dažniausiai siautėsi į beformes baltas skraistes, sie-kiančias kelius. Elenos apdaras buvo abiejų stilių mišinys. Vietoj auk-su siuvinėtos tunikos ji vilkėjo baltą prastuomenės drabužį, tačiau ant jo buvo užsimetusi prabangų apsiaustą; kita vertus, apsiaustas buvo ne purpuro ir raudonos spalvos, skirtos aukštuomenei, bet gel-tonas. Žavus ir jausmingas moters veidas priminė gėlės žiedą.

Prostitutė, greičiausiai iš tų, kurioms neblogai sekasi.

Elena stovėjo virpėdama, nuleidusi akis, tačiau imperatorius pa-stebėjo tose akyse karštligišką tviskesį, rodantį jos luomui nebūdingą susijaudinimą ir entuziazmą.

– Išmanai kerus? – pasiteiravo imperatorius.

Jam norėjosi kuo skubiau atsikratyti lankytojų. Sfrandzis kaip visada buvo atsargus ir kruopštus. Šiuo metu Konstantinopolį gynė apie aštuonis tūkstančius kareivių, tik nedaugelis priklausė nuolatinei kariuomenei, ir apie du tūkstančius samdinių iš Genujos; Sfrandziui buvo leista po truputį samdyti trūkstamus iš miesto gyventojų. Nors imperatoriaus šis naujausias sumanymas pernelyg nežavėjo, gabaus ministro statusas reikalavo duoti jam galimybę bent jau pabandyti.

– Taip, aš galiu nužudyti sultoną, – tylus Elenos balsas virpėjo tarsi šilko gijos vėjyje.

Prieš penkias dienas Elena atėjo į rūmus ir pareikalavo leisti pasimatyti su imperatoriumi. Kai sargybiniai pabandė ją išstumti, apstulbo išvydę nedidelį paketėlį. Nebuvo tikri dėl to, ką moteris jiems parodė, tačiau suprato, kad tai negalėtų jai priklausyti. Užuoat nuvedę pas imperatorių, sargybiniai moterį sulaikė, siekdami išsiaiškinti, kaip ji tą daiktą gavo. Jos prisipažinimas buvo patikrintas, ir tada ją atvedė pas Sfrandzį.

Dabar Sfrandzis išsitraukė paketėlį, išvyniojo iš lininio audinio ir padėjo imperatoriui ant stalo.

Imperatorius neteko žado lygiai kaip sargybiniai prieš penkias dienas. Tačiau, priešingai nei jie, iškart suprato, kas tai.

Prieš daugiau nei devynis šimtus metų, valdant Justinianui Didžiajam, juvelyrikos meistras pagamino iš gryno aukso dvi akinančio grožio taures, nusagstytas brangakmeniais. Abi taurės buvo visiškai vienodos, išskyrus brangakmenių išdėstymą ir formą. Vieną taurę saugojo visi paskesni Bizantijos imperatoriai, o antroji drauge su kitomis brangenybėmis 537 m. buvo užmūryta slaptame kambaryje Sofijos soboro pamatuose.

Imperatoriui gerai pažįstamos taurės spindesys per laiką kiek nublanko, o ši prieš jo akis tviskėjo taip, tarsi būtų buvusi nulietas vakar.

Iš pradžių Elenos prisipažinimu niekas nepatikėjo – greičiausiai ji tiesiog pavogė taurę iš kurio nors turtingo savo kliento. Nors daug kas buvo girdėjęs apie slaptą katedros kambarį, vos vienas kitas žinojo, kur jis yra. Negana to, slaptasis kambarys giliai pamatuose buvo įspraustas tarp didžiulių akmenų, neturėjo durų ir prie jo nevedė joks tunelis. Kad pakliūtum į kambarį, būtų reikėję milžiniškų inžinerinių pastangų.

Tačiau prieš keturias dienas imperatorius buvo įsakęs surinkti visus brangiausias miesto daiktus tam atvejui, jeigu Konstantinopolis žlugtų, – tikrai beprasmiškas žingsnis, nes jis puikiai žinojo, kad turkai

užkirto visus sausumos ir jūros kelius į miestą, ir niekaip negalėtum su tais turtais pabėgti.

Trisdešimt darbininkų dirbo be pertraukos tris dienas, kol pasiekė slaptą kambarį, kurio sienos sumūrytos iš tokių pat masyvių akmenų kaip didžioji Cheopso piramidė. Kambario viduryje stovėjo sunkus akmens sarkofagas, užrakintas dvylika storų sukryžiuotų geležies juostų. Prireikė beveik visos dienos toms juostoms perpjauti, kol pagaliau penki darbininkai, apsupti sargybinių, galėjo nukelti sarkofago dangtį.

Visus ten buvusius nustebino ne brangenybės ir šventos relikvijos, paslėptos prieš beveik tūkstantį metų, bet ant jų gulinti tarsi ką tik nuskinta vynuogių kekę.

Elena tvirtino prieš penkias dienas palikusi sarkofage vynuogių kekę, ir, kaip tikino, pusė uogų buvo suvalgyta, ant kotelio likusios tik septynios.

Darbininkai palygino brangenybes su sąrašu, iškalto sarkofago dangčio vidinėje pusėje: viskas sutapo, trūko tik tos vienos taurės. Jeigu Elena nebūtų atėjusi su taure ir prisipažinusi, visi ten dalyvavusieji būtų buvę nubausti mirtimi, net jeigu būtų prisiekę, kad slaptas kambarys ir sarkofagas atrodė nepalytėti.

– Kaip tau tai pavyko? – paklausė imperatorius.

Elena sudrebėjo. Atrodo, magija nepadėjo jaustis saugiai. Ji įsmeigė į imperatorių siaubo kupiną žvilgsnį ir sušnibždėjo:

– Tos vietos... aš jas matau... matau, – ji negalėjo prisiminti tinkamo žodžio. – Matau jas kaip... atviras...

– Gali man parodyti? Ištrauk ką nors iš to, kas užrakinta.

Elena papurtė galvą, iš baimės negalėdama praverti burnos; vien akimis paprašė, kad Sfrandzis jai padėtų.

Sfrandzis prabilo:

– Ji sako, kad gali burti tik vienoje ypatingoje vietoje. Tačiau negali pasakyti, kur ta vieta yra, ir niekam nevalia jos sekti. Jeigu ne, burtai neteks galios visam laikui.

Elena energingai linksėjo.

– Europoje būtum sudeginta ant laužo, – tarė imperatorius.

Elena, apglėbusi save rankomis, susmuko ant grindų. Jos mažas kūnas atrodė kaip vaiko.

– Moki ir žudyti? – tęsė imperatorius.

Tačiau Elena tik drebėjo. Po kelių Sfrandzio paskatinimų pagaliau linktelėjo.

– Gerai, – tarė imperatorius Sfrandziui. – Išbandyk ją.

Sfrandzis nusivedė Eleną ilgais laiptais žemyn. Sieniniai deglai nušvietė laiptus blyškiais skrituliais. Ties kiekvienu deglu stovėjo du ginkluoti kariai, jų šarvų atspindžiai raibuliavo ant sienos.

Juodu pasiekė tamsų rūšį. Elena glaudžiau susisiautė į apsiaustą. Vasarą rūsyje laikydavo ledą, kad neištirptų.

Dabar ledo čia nebuvo. Kampe po fakelu tupėjo belaisvis, sprendžiant iš drabužių, kariškis iš Anatolijos. Pro geležies strypus jis nenuleido spindinčių, tarsi vilko, akių nuo Elenos ir Sfrandzio.

– Matai jį? – paklausė Sfrandzis.

Elena linktelėjo.

Sfrandzis padavė jai odinį maišą ir tarė:

– Dabar gali eiti. Grįžk iki aušros su jo galva.

Elena ištraukė iš maišo riestą kalaviją, blizgantį deglo šviesoje tarsi mėnulio delčia, ir grąžino Sfrandziui.

– Man jo nereikia.

Tada begarsiais žingsniais ėmė kopti laiptais. Jai einant pro deglus atrodė, kad keičiasi pavidalas – tai moteris, tai katė, – kol visai dingo.

Sfrandzis kreipėsi į vieną karį:

– Sustiprinkite sargybą. – Mostelėjo kalinio link. – Nė akimirką nenuleiskite nuo jo akių.

Kariui išėjus Sfrandzis pamojė, ir iš tamsos išniro juodu vienuolio abitu apsisiautęs žmogus.

– Pernelyg nesiartink, – tarė Sfrandzis. – Geriau jau pamesk ją iš akių, tik jokiū būdu neleisk, kad tave pastebėtų.

Vienuolis linktelėjo ir užkopė laiptais lygiai taip pat tyliai kaip ji.

Tą naktį Konstantinas XI miegojo ne ką geriau negu bet kurią kitą nuo Konstantinopolio apsiausties pradžios: vos sudėdavo bluostą, žadindavo sunkūs bombardų smūgiai. Brėkstant nuėjo į kabinetą, kur rado laukiantį Sfrandzij.

Raganą jau buvo beveik spėjęs pamiršti. Priešingai nei tėvas, Manuelis II, ir vyresnysis brolis, Jonas VIII, Konstantinas buvo praktiškas žmogus ir suprato, kad tikėjimas stebuklais gali atvesti prie ankstyvo galo.

Sfrandzis mostelėjo durų link, pro jas tyliai įžengė Elena. Atrodė tokia pat išsigandusi kaip ir pirmą kartą, kai imperatorius ją matė, ranka su odos maišu drebėjo.

Vos išvydęs maišą Konstantinas suprato, kad tai tebuvo tuščias laiko švaistymas. Maišas subliūškęs, iš jo nevarva kraujas. Akivaizdu, kalinio galvos jame nėra.

Tačiau Sfrandzio veido išraiška nerodė nusivylimo; ne, jis atrodė išsiblaškęs, sumišęs ir priminė lunatiką.

– Jai nepavyko atnešti, ko norėjome, ar ne? – paklausė imperatorius.

Sfrandzis ištraukė maišą Elenai iš rankų, padėjo ant stalo ir atrišo, nesiliaudamas žiūrėti į imperatorių, tarsi tai būtų šmėkla.

– Jai beveik pavyko.

Imperatorius pažvelgė maišo vidun. Ten gulėjo kažkas minkšta ir pilka, nelyginant seno avino lajus. Sfrandzis pristūmė žvakidę arčiau.

– Tai anatoliečio smegenys.

– Ji prakirto jam kaukolę? – imperatorius pažvelgė į Eleną, drebančią savo apsiauste lyg išgąsdinta pelė.

– Ne, kalinio lavonas atrodo nepalistas. Buvau įsakęs dvidešimčiai kareivių nenuleisti nuo jo akių, stebėti iš visų pusių. Rūsio sargy-

biniai irgi buvo papildomai perspėti, nė uodas nebūtų galėjęs įskristi vidun, – Sfrandzis stabtelėjo, tarsi bandydamas kažką prisiminti.

Imperatorius linktelėjo jam tęsti.

– Jai išėjus, po dviejų valandų kaliniui staiga prasidėjo traukuliai, ir jis krito negyvas. Tarp stebėtojų buvo patyręs graikų gydytojas, taip pat daugelio kovų veteranai – nė vienas neprisiminė, kad kas nors būtų taip miręs. Ji grįžo po valandos ir parodė jiems maišą. Tada graikas prapjovė lavono kaukolę, ši buvo tuščia.

Konstantinas žiūrėjo į smegenis maiše: jos atrodė nesužalotos. Gležnas organas buvo išimtas ypač atsargiai. Konstantinas nukreipė žvilgsnį į Elenos pirštus, gniaužiančius apsiausto atlapus. Jis įsivaizdavo tuos plonus pirštus siekiant grybo žolėje, žiedo ant medžio šakos...

Imperatorius pakėlė akis į sieną, tarytum pamatęs kažką kylant virš horizonto anoje sienos pusėje. Rūmus sudrebino dar vienas galingas bombardų smūgis, tačiau imperatorius pirmą kartą nepajuto jokio virpesio.

Jeigu tikrai esama stebuklų, dabar jiems geriausias laikas.

Konstantinopolio padėtis buvo pasibaisėtina, tačiau dar ne visai beviltiška. Per penkias kruvinių kovų savaites priešas irgi neteko daugybės kareivių. Kai kuriose vietose turkų lavonų krūvos siekė sienų viršų, ir puolėjai ne mažiau nuvargo už gynėjus. Prieš kelias dienas narsus Genujos laivynas prasiveržė pro Bosforo blokadą ir pasiekė Aukso Ragą. Niekas neabejojo, kad tai tik gerokai didesnės krikščioniško pasaulio paramos priešakys.

Turkų stovykloje kovos dvasia buvo pairusi. Dauguma vadų slapta troško priimti Bizantijos dvaro pasiūlytas paliaubų sąlygas ir atitraukti. Priežastis, kodėl turkai delsė trauktis, – vienas žmogus.

Jis laisvai kalbėjo lotyniškai, išmanė mokslą ir meną, buvo patyręs karvedys; nedvejodamas paskandino vonioje savo brolių, kad tas netrukdytų kelyje į sostą; norėdamas parodyti, kad moterys jo negali sugundyti, savo karių akivaizdoje nukirto galvą gražuolei vergei...

Sultonas Mehmedas II buvo ašis, apie kurią sukosi Osmanų imperijos karo mašina. Jeigu toji ašis sulūžtų, subyrėtų visa mašina.

Galbūt stebuklas tikrai įvyko.

– Kodėl norėtum tai padaryti? – paklausė imperatorius, nenuleisdamas akių nuo sienos.

– Noriu, kad mane prisimintų. – Elena tikėjosi šio klausimo.

Konstantinas linktelėjo. Pinigai ar brangenybės šios moters neviliojo; nėra pasaulyje tokio rūšio ar tokios spynos, kuri neleistų jai pasiekti, ko nori. Tačiau prostitutė trokšta šlovės.

– Tu kryžiuočių palikuonė?

– Taip, – atsiliepė ji, tada patylėjo ir atsargiai pridūrė: – Ne ketvirtosios bangos.

– Keliuok, vaikeli. Jeigu nužudysi Mehmedą II ir išvaduosi Konstantinopolį, tave amžinai prisimins kaip šventąją. Būsi šventojo miesto šventoji.

Sutemus Sfrandzis nuvedė Eleną ant miesto sienos prie Šv. Romano vartų.

Apačioje palei sieną smėlis tapo juodas nuo žuvusiųjų kraujo; lavonų buvo tiek, kad, atrode, jais lyta. Tolėliau virš mūšio lauko pleveno balti milžiniškų patrankų dėmai, neįtikėtinais lengvi ir vaiskūs. Dar toliau, po švino spalvos dangumi, iki pat horizonto driekėsi osmanų stovykla, drėgnas jūros vėjas plakė tankų vėliavų mišką.

Kitoje pusėje osmanų karo laivai Bosforo sąsiauryje priminė juodų vinių prismaigstytą lauką.

Elena užsimerkė. *Štai mano kovos laukas; štai mano karas.*

Jos vaikystės legendos, tėvo pasakojimai apie protėvių žygdarbius: Europoje, kitoje Bosforo pusėje, Provanse buvo kaimelis. Vieną dieną ten nusileido debesis, ir iš jo pasiliejo vaikų armija, švytintys raudoni kryžiai šarvuose, virš galvų angelai. Jos protėvis, žmogus iš to kaimelio, atsiliepė į vaikų kvietimą ir Viduržemio jūra išplaukė kautis Šventojoje Žemėje už Dievą. Jis sparčiai kilo hierarchijoje

ir tapo Tamplierių ordino riteriu. Vėliau atvyko į Konstantinopolį ir susipažino su nuostabaus grožio moterimi iš šventųjų karių; juodu pamilo vienas kitą ir užmezgė šią šlovingą giminę...

Tik paskui, jau paaugusi, ji sužinojo visą tiesą: istorijos karkasas buvo teisingas. Jos protėvis tikrai dalyvavo Vaikų kryžiaus žygyje, prasidėjusiame netrukus po kaimus nuniokojusio maro, ir paprasčiausiai tikėjosi nemirti iš bado. Išlipęs iš laivo, suprato esąs Egipte, kur jį ir per dešimt tūkstančių kitų vaikų tiesiog pardavė į vergiją. Po daugelio vergavimo metų jam pavyko pabėgti ir pasiekti Konstantinopolį, kur išties susipažino su ta moterimi iš šventųjų riterių. Tačiau jos likimas buvo ne ką geresnis už jo. Bizantijos imperija tikėjosi, kad krikščioniškas pasaulis kovai su bedieviais atsiųs elito kariuomenę, bet vietoj jos gavo minią bejėgių moterų, skurdžių tarsi elgetos. Bizantijos dvaras atsisakė maitinti ir rengti tas „šventąsias kovotojas“, ir jos tapo prostitutėmis.

Daugiau nei šimtą metų „šlovinga“ Elenos giminė gyveno pusbadžiu. Jos tėvo laikais šeima dar labiau nuskurdo. Alkis privertė Eleną imtis verslo, kuriuo vertėsi jos žymioji prosenelė, o kai tėvas apie tai sužinojo, sumušė ją ir pažadėjo nužudyti, jei dar kartą pagaus... nebent ji vestųsi klientus namo, kad jis galėtų išsiderėti geresnes kainas ir saugoti „jai“ pinigus.

Elena pabėgo iš namų ir ėmė verstis pati. Lankėsi Jeruzalėje ir Trabzone, nukako net į Veneciją. Daugiau badauti neteko, rengėsi ji puošniai, tačiau puikiai suprato, kad nelabai skiriasi nuo žolės, augančios pakelės dulkėse ir trypiamos keleivių.

Ir tada įvyko stebuklas.

Elena nebandė mėgdžioti Dievo įkvėptos Žanos d'Ark. Ką tokio Dievas davė Orleano mergelei? Tik kalaviją. O Elenai davė šį tą, kas ją pavers moterimi, už kurią nebus šventesnės, išskyrus gal tik Mergele Mariją.

– Žiūrėk, štai ten *el-Fātiḥ*, Užkariautojo, palapinės, – Sfrandzis bedė pirštu į vietą tiesiai priešais Šv. Romano vartus.

Elena pažvelgė ten ir linktelėjo.

Sfrandzis padavė jai kitą odinį maišą.

– Viduje trys jo portretai skirtingais rakursais ir drabužiais. Aš įdėjau ir peilį – tau jo prireiks. Mums reikia visos galvos, ne tik smegenų. Geriau palauk, kol visai sutems. Dieną palapinėje jo nebus.

Elena paėmė maišą ir tarė:

– Jūs pamenat mano perspėjimą?

– Žinoma.

Manęs negalima sekti. Negalima įeiti ten, kur reikia man. Jeigu ne, burtai liausis veikę, amžiams.

Vienuoliu persirengęs seklys Sfrandziui pasakojo, kad Elena buvo labai atsargi, dažnai kaitaliojo kryptį ir mėtė pėdsakus, kol pasiekė Blachernės rajoną, labiausiai apšaudomą turkų patrankų.

Seklys matė Eleną žengiant į sugriuvusį minaretą, kadaise priklausiusį mečetei. Kai Konstantinas įsakė visame mieste sugriauti mečetes, šio minareto niekas nelietė, nes per pastarąjį marą ten pasislėpė ir mirė keli užsikrėtusieji, tad niekas nenorėjo artintis. Prasidėjus apsiausčiai, sviedinys numušė minareto viršų.

Laikydamasis Sfrandzio nurodymų, seklys vidun nėjo, tačiau prašnekino porą kareivių, kurie lankėsi minarete, kai šis dar nebuvo apgadintas patrankos. Jie pasakojo sekliui norėję viršuje įrengti stebėjimo punktą, tačiau sumanymo atsisakė pamatę, kad minaretas nepakankamai aukštas. Anot kareivių, minareto viduje nieko nėra, išskyrus kelis lavonus, jau taip supuvusius, kad likę praktiškai skeletai.

Šįkart Sfrandzis nieko nepasiuntė Elenai iš paskos. Stebėjo ją, besiskinančią kelią tarp sienos viršuje susigrūdusių kareivių. Jos ryškus apsiaustas buvo gerai matomas kruvinų šarvų fone. Išvargę kariai nekreipė į merginą jokio dėmesio. Ji nusileido nuo sienos ir, nė nebandydama painioti pėdsakų, jeigu kas nors sektų, patraukė tiesiai į Blachernę.

Stojo naktis.

*

Konstantinas XI žiūrėjo į džiūstančią vandens balą ant grindų – nykstančios vilties metafora.

Balą paliko tuzinas šnipų. Pirmadienį, persirengę osmanų uniformomis ir turbanais, jie nedideliu burlaiviu prasmuko pro blokadą, norėdami sutikti Europos laivyną, pasak gandy, plaukiantį padėti apsiaustam Konstantinopoliui. Tačiau tematė plyną Egėjo jūrą be jokių laivyno ženklų. Nusivylę šnipai vėl prasiskverbė pro blokadą ir grįžo pranešti imperatoriui siaubingosios žinios.

Konstantinas pagaliau suprato, kad žadėta Europos parama tėra sapnas, nieko daugiau. Krikščionių karaliai šaltai nusprendė atiduoti Konstantinopolį stabmeldžiams, nors šventasis miestas tiek šimtmečių atrėmė visas musulmonų bangas.

Ausyse suskambo panikos šūksmai iš lauko. Pasirodęs sargybinis pranešė apie mėnulio užtemimą – blogas pranašiškas ženklas. Sakoma, kol šviečia mėnulis, Konstantinopolis niekada nežlugs.

Pro siaurą lango plyšį Konstantinas stebėjo, kaip mėnulis slepiasi šešėlyje, tarsi žengtų danguje į kapo duobę. Pats nesuprasdamas kodėl, jautė, kad Elena negrįš ir jis niekada nepamatys savo priešo galvos.

Praslinko diena, paskui naktis. Iš Elenos jokios žinios.

Sfrandzis su savo vyrais sustojo prie Blachernės minareto ir nulipo nuo žirgų.

Jie buvo apstulbę. Šaltoje baltoje mėnesienoje minaretas atrodė neapgadintas: į žvaigždėtą dangų rėmėsi jo smailė.

Seklys prisiekė, kad pastarąjį kartą, kai čia lankėsi, minaretas buvo be viršūnės. Tai patvirtino ir keli kiti tą vietą pažįstantys kariškai ir kareiviai.

Tačiau Sfrandzis vis tiek žvelgė į seklį su neapykanta. Kad ir ką sakytų liudininkai, jis, be abejonių, meluoja: minareto smailė yra

stipriausias įrodymas. Sfrandzis neturėjo laiko sukti galvos dėl bausmės; dabar, kai miestas praktiškai pasmerktas, niekas nepabėgs nuo Užkariautojo rūstybės.

Šalia stovintis kareivis, matydamas Sfrandzio veido išraišką, nusprendė neprasizioti. Jis žinojo, kad patrankos sviedinys minareto smailės nesunaikino. Prieš dvi savaites atkreipė dėmesį, kad minaretas neturi smailės, nors tą naktį nebuvo jokio artilerijos apšaudymo. Taip pat prisiminė, kad aplink minaretą nematė jokių nuolaužų. Du kareiviai, buvę su juo drauge tą rytą, žuvo kautynėse, tad dabar jis neketino nieko sakyti. Kas juo patikės?

Sfrandzis su vyrtais žengė į minaretą, kur išvydo maro aukų liekanas, ištašytas sulaukėjusių šunų, ir nė gyvos dvasios.

Laiptais visi užlipo į antrą aukštą ir deglo šviesoje pamatė ties langu susirietusią Eleną. Atrodė, kad ji miega, tačiau pramerktose akyse atsispindėjo deglų šviesa. Drabužiai virtę tik purvinais skutais, plaukai susivėlę; veide keli įdrėskimai, greičiausiai padaryti pačios.

Sfrandzis apsidairė. Čia buvo minareto viršus, tuščia kūgio formos erdvė. Viską dengė storas dulkių sluoksnis, tačiau dulkėse buvo matyti pėdsakai, tarsi Elena, kaip ir jie, būtų ką tik atėjusi.

Ji nubudo; laikydamasi sienų atsistojo. Pro langą šviečianti mėnėsiena pavertė jos suveltus plaukus sidabrine aureole. Išplėtusi akis, didelėmis pastangomis mergina stengėsi grįžti į tikrovę, tačiau netrukus akys užsimerkė, tarsi ji būtų apsisprendusi likti sapne.

– Ką čia veiki?! – sušuko Sfrandzis.

– Aš... aš negaliu *ten* patekti.

– Kur?

Vis dar prisimerkusi, lyg norėdama pratęsti sapną, kaip vaikas, įsikibęs į mėgstamą žaislą, ji atsakė:

– *Ten* tiek daug erdvės, taip gera... – ir atsimerkusi apsidairė su siaubu akyse. – Bet čia kaip karstas, nesvarbu, ar aš minarete, ar lauke. Man reikia grįžti *ten*!

– O kaip tavo užduotis?